

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2017 r. w Gliwicach

sprawy K. Z. (Z.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 5 kwietnia 2016 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu K. Z. prawo do emerytury od 1 stycznia 2016 roku.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 981/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 kwietnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu K. Z. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu podał, że ubezpieczony nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych na dzień 31 grudnia 1998 roku i nie udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W odwołaniu ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania mu prawa do emerytury. Ubezpieczony domagał się zaliczenia do ogólnego stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w czasie wakacji szkolnych w latach 1970-1973, a do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w KWK (...) jako strażak od 26 lutego 1987 roku do 31 grudnia 1998 roku.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał dotychczasowe stanowisko.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. Z. urodził się (...). Dnia 22 stycznia 2016 roku złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury. Według ZUS na dzień 1 stycznia 1999 roku ubezpieczony posiadał staż 4 lata, 10 miesięcy i 10 dni pracy w warunkach szczególnych i 24 lata 10 miesięcy ogólnego stażu pracy. Ubezpieczony złożył organowi rentowemu oświadczenie, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Po ukończeniu ósmej klasy szkoły podstawowej ubezpieczony 1 września 1970 roku rozpoczął naukę w (...) Szkole Zawodowej (...) w B. przy (...) O.. Była to szkoła z internatem oddalona o około 100 km od miejsca zamieszkania ubezpieczonego. Nauka w szkole zakończyła się 31 sierpnia 1973 roku. W czasie roku szkolnego ubezpieczony zamieszkiwał w internacie, a na okres wakacji letnich wracał do domu rodziców położonego w J., w gminie K.. W tej miejscowości rodzice ubezpieczonego: J. i I. Z. byli właścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 3,12 ha. W latach 1970-1973 ojciec ubezpieczonego pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na kolei. Nie wykonywał on prac w gospodarstwie rolnym ponieważ był niepełnosprawny z uwagi na niedowład prawej ręki, którego doznał w związku z zawaleniem się na niego komina w czasie, kiedy brał udział w gaszeniu pożaru. Zdarzenie to miało miejsce przed narodzinami ubezpieczonego. W gospodarstwie rolnym stale pracowała matka ubezpieczonego, a ojciec i młodszy brat wykonywali drobne prace pomocnicze. K. Z. ma 5 braci – w tym 4 starszych i 1 młodszego. W latach 1970-1973 starsi bracia ubezpieczonego mieli już swoje rodziny i pracowali zawodowo, nie mieszkali z rodzicami. W gospodarstwie rolnym zamieszkiwał jedynie brat A. - młodszy od ubezpieczonego o 4 lata. Gospodarstwo rolne nie było zmechanizowane. Było wyposażone jedynie w pług, siewnik i sprężynówkę. W związku z powyższą sytuacją w okresie wakacji szkolnych w okresach:

- od 1 lipca 1970 roku do 31 sierpnia 1970 roku,

- od 1 lipca 1971 roku do 31 sierpnia 1971 roku,

- od 1 lipca 1972 roku do 31 sierpnia 1972 roku,

- od 1 lipca 1973 roku do 31 sierpnia 1973 roku

K. Z. pracował w gospodarstwie rolnym. Wykonywał on wtedy pracę stale po 10 godzin dziennie. Pracował przy żniwach w czasie, których kosą kosił trawę, grabił ją i suszył siano, przewracał je, a następnie podawał widłami na wóz i zwoził do stodoły oraz układał je tam. W czasie żniw kosił kosą zboże, układał je w mędle, zwoził do stodoły, podawał na młocarnię. Po żniwach orał pole za pomocą konia zaprzęzonego w pług, siał popłony. Ponadto wypędzał zwierzęta na pastwisko, prowadził je do wodopoju, wyrzucał obornik. W gospodarstwie rolnym uprawiano żyto, pszenicę i ziemniaki, hodowano 2-3 krowy, 1 cielę, 1 konia, 4 świnie, 2 owce i drób – gęsi i kaczki. Część gospodarstwa rolnego stanowiły łąki.

W okresie od 26 lutego 1987 roku do 30 września 2001 roku ubezpieczony był zatrudniony w KWK (...). Według świadectwa pracy wykonywał prace na stanowiskach:

- od 26 lutego 1987 roku do 31 lipca 1990 roku – pomocnik mechanika sprzętu na powierzchni – funkcjonariusz pożarnictwa,
- od 1 sierpnia 1990 roku do 31 października 1993 roku – starszy technik na powierzchni - funkcjonariusz pożarnictwa,
- od 1 listopada 1993 roku do 28 lutego 1997 roku – starszy ratownik na powierzchni - funkcjonariusz pożarnictwa,
- od 1 marca 1997 roku do 30 września 2001 roku – technik na powierzchni - funkcjonariusz pożarnictwa.

W świadectwie pracy pracodawca potwierdził, że w powyższych okresach ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach – wykaz A, dział XIV, poz. 23, pkt 1. Organ rentowy nie uwzględnił żadnego z wymienionych okresów do pracy w warunkach szczególnych.

W powyższych okresach ubezpieczony wykonywał pracę w zakładowej straży pożarnej. Jej zadaniem było zabezpieczenie przeciwpożarowe kopalni. Ponadto zakładowa straż pożarna była także wzywana do akcji gaśniczych na terenie miasta Z., do usuwania wiatrołomów, wypompowywania wody z zalanych piwnic, usuwania gniazd os, uwalniania łabędzi z lodu. Ubezpieczony wspólnie z J. K. i W. Z. wchodził w skład załogi wozu bojowego. K. Z. był przydzielany do rotty wodnej i wtedy zabezpieczał dostawę wody z hydrantu do wozu bojowego albo do rotty gaśniczej i wtedy rozwijał węże i kierował strumień wody w stronę ognia. Każdego dnia sprawdzał sprawność sprzętu i gaśnic, uczestniczył w ćwiczeniach. Pracę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z akt organu rentowego, zeznań świadków: J. K. (karta 18), W. Z. (karta 18-19), M. M. (karta 32), S. Ł. (karta 33), przesłuchania stron (karta 36-37).

Sąd oparł się na wszystkich dowodach. Dał wiarę Sąd świadkom i ubezpieczonemu ponieważ ich zeznania były szczegółowe i uzupełniały się.

Sąd zważył co następuje:

odwołanie było zasadne.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 748) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Zgodnie z art. 184 ust. 2 tej ustawy emerytura przewidziana powyżej przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

W niniejszej sprawie spornym było czy K. Z. legitymuje się okresem 25 lat składkowych i nieskładkowych do 31 grudnia 1998 roku oraz 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczony spełnia warunek posiadania 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych albowiem należy zaliczyć mu do stażu pracy okresy:

- od 19 sierpnia 1971 roku do 31 sierpnia 1971 roku,
- od 1 lipca 1972 roku do 31 sierpnia 1972 roku,
- od 1 lipca 1973 roku do 31 sierpnia 1973 roku.

Są to okresy pracy w gospodarstwie rolnym.

Przepis art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dopuszcza wyjątkowo możliwość traktowania okresów pracy w gospodarstwie rolnym tak, jak okresów składkowych w ramach ubezpieczenia pracowniczego, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresów składkowych i nieskładkowych (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2004r., II UK 59/2004, LexPolonica nr 371290, OSNP 2005/13 poz. 195). W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przesądza wykonywanie tej pracy w wymiarze nie niższym, niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (tak między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2000r., II UKN 538/99,

z dnia 27 czerwca 2000r., II UKN 61/99, z dnia 3 lipca 2000r., II UKN 466/00). Sąd w pełni aprobuje powyższe poglądy orzecznicze.

Sąd ustalił, że ubezpieczony wykonywał, po ukończeniu 16-tego roku życia, w okresach od 19 sierpnia 1971 roku do 31 sierpnia 1971 roku, od 1 lipca 1972 roku do 31 sierpnia 1972 roku i od 1 lipca 1973 roku do 31 sierpnia 1973 roku pracę w gospodarstwie rolnym stale i ponad 4 godziny dziennie. Praca K. Z. świadczona w czasie wakacji szkolnych, kiedy jest największy nawał prac polowych, w sposób istotny przyczyniała się do funkcjonowania gospodarstwa rolnego i pozyskiwania środków utrzymania rodziny. Ubezpieczony wykonywał zasadniczą część prac z uwagi na niepełnosprawność ojca oraz jego zatrudnienie poza rolnictwem w pełnym wymiarze czasu pracy. W istocie ubezpieczony wspólnie z matką prowadził gospodarstwo rolne. Z pewnością jego udział w pracach w gospodarstwie zdecydowanie przekraczał ramy zwyczajowej pomocy dzieci świadczonej na rzecz rodziców. W czasie dwóch miesięcy w roku ubezpieczony był w stałej gotowości do świadczenia pracy. Z uwagi na powyższe Sąd przyjął, że należy zaliczyć pracę ubezpieczonego w czasie wakacji szkolnych, po ukończeniu przez niego 16 lat, do pracy wykonywanej stale w gospodarstwie rolnym. Powyższe ma oparcie w przepisie art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zgodnie, z którym przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, jako okresy składkowe przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r., okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia (art. 10 ust. 1 pkt 3).

Należy podnieść jeszcze, że przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie odnosi się do domownika w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. 2013r., poz. 1403). Przepis ten nie jest adresowany do osób objętych ubezpieczeniem społecznym z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym i reguluje kwestie stażu emerytalnego wymaganego od innych ubezpieczonych niż rolnicy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2014 r., I UK 17/14, LEX nr 1538420).

W konsekwencji Sąd uznał, że spełniona została przesłanka wykazania 25 lat ogólnego stażu pracy do dnia 31 grudnia 1998 roku (art. 184 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Według art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach dla ustalenia powyższego uprawnienia uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Z kolei za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się pracowników wymienionych w pkt 1-7 ust. 3 przepisu art. 32. W pkt 7 wskazani zostali pracownicy jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-5 i 8 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej (j.t.: Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 ze zm.), którą były także zakładowe straże pożarne.

Przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) stanowi, że emerytura przysługuje pracownikowi, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiety i 60 dla mężczyzny, ma wymagany okres zatrudnienia 20 lat dla kobiety i 25 lat dla mężczyzny, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W myśl § 9 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku funkcjonariusz pożarnictwa nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: a) 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn albo b) 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn, jeżeli komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia orzekła trwałą jego niezdolność do pełnienia służby w jednostkach ochrony przeciwpożarowej, 2) wiek emerytalny osiągnął w czasie pełnienia służby albo w czasie zatrudnienia wykonywanego po zwolnieniu z tej służby, 3) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat służby w jednostkach ochrony przeciwpożarowej

przy wykonywaniu czynności o charakterze operacyjno-technicznym. Cytowany przepis odnosi się do funkcjonariuszy pożarnictwa, którzy posiadają co najmniej 15 lat służby w jednostkach ochrony przeciwpożarowej przy wykonywaniu czynności o charakterze operacyjno-technicznym. Dotyczy więc funkcjonariuszy pożarnictwa w ścisłym tego słowa znaczeniu. Z kolei w wykazie A dziale XIV poz. 23 mowa jest o pracach funkcjonariuszy pożarnictwa. Jest to pojęcie szersze od wskazanego wcześniej i obejmuje również m.in. członków zakładowych straży pożarnych, w skład których wchodzi pracownicy danego zakładu pracy (art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy z 12 czerwca 1975 roku o ochronie przeciwpożarowej - Dz. U. Nr 20, poz. 106 ze zm. oraz art. 15 pkt 2 i art. 16a ust. 1-3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej - tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 ze zm.). Taki pogląd wyraził również Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 8 marca 2012 roku (III AUa 115/12, LEX nr: 1298253).

Postępowanie dowodowe wykazało, że w okresie zatrudnienia w KWK (...) od 26 lutego 1987 roku do 31 grudnia 1998 roku ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę, o której mowa w Wykazie A, dział XIV, poz. 23 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze tj. pracę funkcjonariusza pożarnictwa. Wniosek taki wynika z charakteru czynności ubezpieczonego, który był pracownikiem zatrudnionym w zakładowej straży pożarnej. Wchodził on w skład załogi wozu bojowego, brał udział w akcjach gaśniczych - w rocie wodnej lub gaśniczej. Zabezpieczał kopalnię pod kątem przeciwpożarowym, dbał o sprawność sprzętu gaśniczego. Ponadto brał udział w wypompowywaniu wody z zalanych miejsc, usuwaniu wiatrołomów, usuwaniu gniazd os. (...) także udział w ćwiczeniach przeciwpożarowych i pozostawał w gotowości na wezwanie do akcji.

Łącznie z okresami uwzględnionymi przez ZUS ubezpieczony legitymował się okresem ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę 22 stycznia 2016 roku (karta 23). Po rozpoznaniu wniosku ZUS wydał decyzję 28 stycznia 2016 roku (karta 31). W dniu 2 lutego 2016 roku ubezpieczony przedłożył kolejne dokumenty (karta 35). W dniu 23 lutego 2016 roku ubezpieczony złożył odwołanie od decyzji z 28 stycznia 2016 roku. Pismem z 18 marca 2016 roku ZUS poinformował, że nie przekazuje odwołania do sądu i ponownie przeanalizuje sprawę (karta 48). Następnie wydał decyzję odmowną z 24 marca 2016 roku (karta 50). W dniu 31 marca 2016 roku ubezpieczony złożył odwołanie. W odpowiedzi ZUS wydał zaskarżoną decyzję o podtrzymaniu decyzji odmownej z 24 marca 2016 roku. W konsekwencji Sąd przyjął, że zaskarżona decyzja została wydana po rozpoznaniu wniosku z 22 stycznia 2016 roku. Zgodnie z przepisem art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenie zostało przyznane od 1 stycznia 2016 roku.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477 14 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek